

27.04.2015

Stj/2

§ 434

Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman seuranta

HEL 2015-001770 T 06 01 02

Päätös

Kaupunginhallitus päätti merkitä tiedoksi ja valmistelussa huomioon otettavaksi vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman väliraportin (liitteet 1 ja 2).

Samalla kaupunginhallitus päätti kehottaa vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman seurantatyöryhmää jatkovalmistelussa kiinnittämään huomiota ikääntyneen väestön alkoholiin käyttöön.

Lisäksi kaupunginhallitus päätti kehottaa sosiaali- ja terveystoimistoa sekä sosiaali- ja terveystalokuntaa huolehtimaan toimenpideohjelman loppuraportoinnista sekä tarpeellisiksi katsomiensa jatkoesitysten tekemisestä kaupunginhallitukselle 1.3.2017 mennessä.

Esittelijä

vs. apulaiskaupunginjohtaja
Pia Sutinen

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman väliraportti
- 2 Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman toteuma
- 3 Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelma 20.9.2010
- 4 Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman seurantatyöryhmän asettamispäätös 2.10.2013

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Etelä-Suomen
aluehallintovirasto

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1
Liite 2
Liite 3
Liite 4

27.04.2015

Stj/2

Helsingin poliisilaitos	Esitysteksti Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano Liite 1 Liite 2 Liite 3 Liite 4
Raittiuden ystävät ry	Esitysteksti Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano Liite 1 Liite 2 Liite 3 Liite 4
Tytäryhteisöt	Esitysteksti Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano Liite 1 Liite 2 Liite 3 Liite 4

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Terveys- ja huoltolaitoksissa on säädetty kunnan velvollisuudeksi edistää kuntalaisten terveyttä yhteistyössä kunnan muiden toimijoiden ja tahojen kanssa. Osana Helsingin kaupungin strategiaohjelman 2009–2012 täytäntöönpanoa kaupunginjohtajan asettama työryhmä valmisteli vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman terveyskeskuksen toimiessa vastuuvirastona (liite 3). Kaupunginhallitus merkitsi 16.5.2011 § 513 työryhmän laatiman toimenpideohjelman tiedoksi.

Kaupunginvaltuusto on 24.4.2013 hyväksyessään valtuustokauden strategiaohjelman painottanut helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveyserojen kaventumista ja yhtenä keinona vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman toteuttamista. Ohjelmaa toteutetaan monien hallintokuntien, muiden virastojen ja järjestöjen välisenä yhteistyönä. Ohjelman toimenpiteiden toteuttamisesta hallintokunnissa on raportoitu kaupunginhallitukselle siten, että ohjelman edellinen väliraportti käsiteltiin ja merkittiin tiedoksi kaupunginhallituksessa 3.6.2013 § 669. Kaupunginjohtaja päätti

2.10.2013 § 91 johtajistokäsittelyssä asettaa vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman seurantatyöryhmän toimikaudeksi 2013 – 2016 (liite 4).

Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman laatimisen perusteena on ollut mm. helsinkiläisten muuta maata runsaampi alkoholin käyttö ja sen aiheuttamat terveydelliset, sosiaaliset, yhteiskunnalliset ja taloudelliset haitat. Alkoholi on väestöryhmien terveys- ja hyvinvointieroja aiheuttava tekijä suomalaisessa yhteiskunnassa ja sen aiheuttamat terveyserot alkavat muodostua jo varhain lapsuudessa. Alkoholin aiheuttamat ongelmat on todettu hyvin vaikeasti ratkaistaviksi ongelmiksi ja niiden ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi tehdään työtä niin valtion, kuntien kuin järjestöjenkin toimesta. Erityisesti lapsia ja nuoria tulee suojella aikuisten alkoholinkäytön aiheuttamilta haitoilta ja tukea heidän mahdollisuuttaan turvalliseen lapsuuteen.

Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman sisältöalueet on jaettu kolmeksi kattavaksi kokonaisuudeksi: alkoholinkulutus vähenee Helsingissä, lapsia ja nuoria suojellaan alkoholilta ja alkoholin ongelmakäyttöön puututaan varhain. Kukin kokonaisuus sisältää lukuisia tavoitteita ja toimenpiteitä.

Ohjelman toimenpiteiden toteutuminen on kuvattu tarkemmin väliraportin liitetaulukossa (liite 2) toimijoilta saatujen tietojen perusteella.

Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman toteutuminen

Neuvoloiden, koulujen, oppilaitosten ja nuorisosiainkeskuksen Klaari Helsingin ehkäisevän päihdetyön rakenteet ovat vahvistuneet. Lasten ja nuorten ehkäisevä päihdetyö on aiempaa systemaattisempaa nuorisواسeman toiminnan kehittymisen myötä. Alkoholinkäytön puheeksiottoa on kehitetty kouluterveydenhuollossa suuntaamalla Audit-kyselyt myös oppilaiden vanhemmille. Ohjelman toimenpiteiden upottaminen lasten ja nuorten moniammatillisen hyvinvoinnin johtamisen rakenteisiin vahvistaa ohjelman implementointia edelleen.

Ohjelmassa otetaan huomioon ongelmien siirtyminen ylisukupolvisesti. Toimintamalleja kehitetään ja tutkimustietoa hyödynnetään ohjelman puitteissa. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysvirastossa on kehitetty lastensuojelun asiakaslasten vanhemmille mielenterveys- ja päihdeongelmien konsultaatio- ja hoitoonohjausmalli.

Helsingin kaupunki edistää kuntalaisten ja työntekijöidensä terveyttä ja hyvinvointia. Alkoholi on merkittävä työikäisten kuolemien aiheuttaja. Audit-testi ja mini-interventio eivät toteudu riittävästi sosiaali- ja

terveysviraston toiminnassa. Puheeksiottamisen kulttuuria tulee ehdottomasti vahvistaa niin terveys- ja hyvinvointipalveluissa kuin työpaikoillakin. Lyhytneuvonnan (mini-interventio) tulee olla nykyistä kattavampaa, jotta se on kansanterveydellisesti merkittävää ja vaikuttavaa. Myös ikääntyneiden alkoholinkäytön vähentämiseksi toteutetaan jatkotoimenpiteitä. Esimerkiksi koulutusta on lisätty ja puheeksiottoon luodaan systemaattisempaa toimintatapaa. Kotihoidossa ikäihmisten päihdepalvelujen hoitopolut on päivitetty.

Ohjelmassa on toimenpiteitä, jotka koskevat Helsingin alkoholitarjoilua kaupungin tapahtumissa. Tavoite toteutuu vain osittain. Kaikista hallintokunnista ei olla saatu ajantasaista tietoa alkoholitarjoiluista. Toimenpiteen seurantaa vahvistetaan jatkossa.

Sähköisten palvelujen hyödyntäminen on edennyt sosiaali- ja terveysvirastossa. Duodecimin Star terveystarkastus- ja valmennusohjelma on otettu kaikkien helsinkiläisten käyttöön marraskuussa 2014 ja kuntalainen voi valita valmennusohjelman esimerkiksi alkoholinkäytön vähentämiseksi.

Anniskelua koskevissa toimenpiteissä on edetty esimerkiksi päivitetyn terassiohjeistuksen myötä yleisten töiden lautakunnan 4.6.2013 § 254 tekemän päätöksen mukaisesti. Anniskeluun liittyviä toimenpiteitä sisältyy myös PAKKA-toimintamalliin, jota on lähdetty poikkihallinnollisesti käynnistämään. Toimintamalli ehkäisee alkoholihaittoja paikallisella tasolla. Poliisi ja aluehallintovirasto ovat tehostaneet valvontaan liittyviä toimenpiteitä. Jatkossa ehkäisevä päihdetyö edellyttää vahvemmin ennakoivaa valvontaa ja laaja-alaista yhteistyötä.

Järjestöt ovat toteuttaneet ohjelman toimenpiteitä monipuolisesti esimerkiksi avoimilla palveluilla, viestinnällä, kampanjoin ja koulutuksilla.

Päihdeasiat liittyvät vahvasti viihtyisyyteen ja turvallisuuteen yleisessä kaupunkitilassa. Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelma on otettu huomioon kaupungin turvallisuussuunnitelmaa valmisteltaessa.

Eduskunnassa maaliskuussa 2015 hyväksytty ehkäisevän päihdetyön lakiuudistus (365/2014 vp) antaa täyden tuen vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelmalle, sillä laki korostaa paikallista, laaja-alaista vaikuttamista. Näissä toimenpiteissä tämä ohjelma on ollut edelläkävijä ja jatkossa laki vahvistaa sen toimeenpanoa. Vastuu ehkäisevästä päihdetyöstä on jatkossakin kunnilla.

Ohjelman eteneminen on painottunut väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Vaikka toimenpiteissä on edetty,

alkoholinkäyttö on edelleen liian korkealla tasolla Helsingissä. Alkoholikulutus on kääntynyt Uudellamaalla laskuun vuodesta 2011 alkaen. Vuoden 2013 kyselytulosten mukaan vähintään kuusi annosta tai enemmän kerralla juovien miesten osuus oli 23 % ja naisten 6 % (THL 2013). Vuosien 2010 ja 2013 kouluterveyskyselyn tulokset osoittavat, että peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaiden humalajuominen on vähentynyt 4 % ja oli 12 % vuonna 2013. Lukioissa opiskelevien humalajuominen on vähentynyt 8 % ja oli 22 % vuonna 2013. Ammatillisten oppilaitosten opiskelevien oppilaiden humalajuominen on vähentynyt 6 % ja oli 36 % vuonna 2013.

Esittelijä katsoo, että sosiaali- ja terveyslautakunnassa toimenpideohjelman väliraporttia 9.4.2015 § 128 käsiteltäessä yksimielisesti tehty lisäys huomion kiinnittämisestä ikääntyneen väestön alkoholin käyttöön on syytä erityisesti painottaa jatkovalmistelussa.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman toteuttaminen sisältää toimia, joilla on osoitettu olevan vaikutusta alkoholihaittojen vähenemiseen ja siten se lisää kaupunkilaisten terveyttä ja hyvinvointia.

Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelma koordinoi ja kokoaa laaja-alaisesti Helsingissä tehtävää ehkäisevää päihdetyötä. Ohjelman kantava voima on sen monitoimija-mallissa. Eri toimijoiden osaamista hyödyntämällä voidaan tehokkaasti paneutua terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen osana ohjelman toteuttamista. Väestöryhmien välisten terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen sillä on myönteistä vaikutusta.

Esittelijä

vs. apulaiskaupunginjohtaja
Pia Sutinen

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman väliraportti
- 2 Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman toteuma
- 3 Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelma 20.9.2010
- 4 Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman seurantatyöryhmän asettamis päätös 2.10.2013

Otteet

27.04.2015

Stj/2

Ote

Etelä-Suomen
aluehallintovirasto

Helsingin poliisilaitos

Raittiuden ystävät ry

Tytäryhteisöt

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai
täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Liite 4

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai
täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Liite 4

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai
täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Liite 4

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai
täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Liite 4

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveyslautakunta
Liikennelaitos-liikelaitos
Nuorisoasiainkeskus
Opetusvirasto
Rakennusvirasto
Sosiaali- ja terveystyövirasto
Työterveyskeskus
Varhaiskasvatusvirasto
Kaupunginkanslia

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 09.04.2015 § 128

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

27.04.2015

Stj/2

HEL 2015-001770 T 06 01 02

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti merkitä tiedoksi ja lähettää saamansa väliraportin Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelman toteutumisesta liitteineen 1.5.2015 mennessä kaupunginhallitukselle.

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti todeta esittelijän ehdotuksesta poiketen lisäksi, että seuraavaa alkoholiohjelmaa toteutettaessa sosiaali- ja terveyslautakunta kehottaa erityisesti kiinnittämään huomiota ikääntyneen väestön alkoholin käyttöön, sillä joka kymmenes 65-vuotias juo niin, että siitä koituu ongelmia, joita lääkkeet pahentavat.

Käsittely

09.04.2015 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Sirpa Asko-Seljavaara: Seuraavaa alkoholiohjelmaa toteutettaessa sote-lautakunta kehottaa erityisesti kiinnittämään huomiota ikääntyneen väestön alkoholin käyttöön, sillä joka kymmenes 65-vuotias juo niin, että siitä koituu ongelmia, joita lääkkeet pahentavat.

Kannattajat: Gunvor Brettschneider

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Sirpa Asko-Seljavaaran esittämän ja jäsen Gunvor Brettschneiderin kannattaman vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Tarja Saarinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 48248
tarja.saarinen(a)hel.fi
Marketta Kupiainen, hallintoylihoitaja, puhelin: 310 42348
marketta.kupiainen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566